

Η συζήτηση για τη θέση της γυναίκας στη χριστιανική Εκκλησία (Βασιλική Σταθοκώστα, Επίκ. Καθηγήτρια Τμ. Θεολογίας Ε.Κ.Π.Α.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1QgvXLI>]

β) Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται οι προκλήσεις προς την Ορθόδοξη Εκκλησία, που προέρχονται από τους ίδιους τους Ορθοδόξους, γυναίκες και άνδρες, καθώς και οι διεκδικήσεις πιο ισότιμης και συμμετοχικής γυναικείας παρουσίας στις εκκλησιαστικές δομές και τις λειτουργίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Και οι δύο κατηγορίες προβάλλουν αιτήματα τα οποία θα μπορούσαν να συστηματοποιηθούν και να ενταχθούν σε θεματικές ενότητες ανάλογα με το περιεχόμενό τους, με τον αντίστοιχο υπομνηματισμό από πλευράς Ορθοδόξου, ως εξής:

- Μια πρώτη ενότητα αποτελούν τα αιτήματα που τίθενται για τη θέση των γυναικών στον κόσμο και την Εκκλησία, τη συμμετοχικότητά τους, την ανέλιξη σε θέσεις ευθύνης και την ανάληψη ρόλων πέραν των παραδοσιακών. Στα αιτήματα αυτής της ενότητας η Ορθόδοξη συμβολή ήταν να συμπεριλάβει -σύμφωνα με την εκκλησιολογία και την παράδοσή της- τη θέση των γυναικών στο ευρύτερο πλαίσιο της θέσης των λαϊκών στην Εκκλησία, διατηρώντας και ενισχύοντας τις δραστηριότητές τους στην ενοριακή ζωή.
- Δεύτερη θεματική ενότητα συνιστούν οι πράξεις ελέγχου κατά τις περιπτώσεις υποτίμησης και περιθωριοποίησης των γυναικών και η παράλληλη αντιμετώπιση του προβλήματος με τον περιορισμό των πατριαρχικών προτύπων και δομών, που κυριαρχούν στην κοινωνία, στην οικογένεια, στην εργασία, ακόμη και στη χρήση της γλώσσας, η οποία θεωρείται ως καθοριστικός παράγοντας για τη διαιώνιση στερεοτυπικών αντιλήψεων. Σε ό,τι αφορά αυτή τη δεύτερη ενότητα αιτημάτων, η Ορθόδοξη Εκκλησία ανταποκρίθηκε εν πολλοίς θετικά, αν ληφθεί υπόψη η πρόοδος που

έχει σημειωθεί με την υποδοχή γυναικών στο ψαλτήρι.

- Η τρίτη θεματική αφορά στο αίτημα για χειροτονία γυναικών σε όλους τους βαθμούς της ιεροσύνης, το οποίο, ως σημειωθεί, δεν απουσιάζει από την Ορθόδοξη Εκκλησία, ωστόσο εκφράζεται πιο υποτονικά και σε περιορισμένη κλίμακα (K. Ware, Elisabeth Behr-Sigel[11] κ.ά.). Η Ορθόδοξη Εκκλησία το αντιμετώπισε με έμμεσο τρόπο απαντώντας με την πρότασή της για την επαναφορά των διακονισσών[12].

Παράλληλα, η Ορθόδοξη Εκκλησία προσπάθησε να προστατεύσει τις γυναίκες από την απειλή της απώλειας της ιδιαίτερης ταυτότητας του φύλου τους και την ανδροποίησή τους[13].

4. Η διαλεκτική σχέση μεταξύ των ετεροδόξων και της Ορθόδοξης Εκκλησίας στο «γυναικείο ζήτημα»

Όπως προκύπτει από τη σχετική μελέτη, σε κάθε πρόκληση της ετερόδοξης Δύσης η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει να παρουσιάσει τη δική της θεώρηση. Η διαλεκτική σχέση μεταξύ των ετεροδόξων και της Ορθόδοξης Εκκλησίας, που αναπτύχθηκε

στο πλαίσιο της οικουμενικής κίνησης, αποτυπώνεται ως εξής:

Πρόκληση

Προβληματισμός της δεκαετίας του '60

Επιμονή στη χειροτονία γυναικών

Οικουμενική Δεκαετία των Εκκλησιών για τις γυναίκες (1988-1998)[15]

Ανταπόκριση

■Α΄ Διεθνής Διάσκεψη Ορθοδόξων Γυναικών, Αγάπια/Ρουμανία 1976

■Διορθόδοξη Διάσκεψη, Σόφια/Βουλγαρία 1987

■Διορθόδοξη Διάσκεψη, Ρόδος 1988

■Συνέδρια Ορθοδόξων και Παλαιοκαθολικών, Λειβαδιά και Πολωνία 1996[14]

■Β΄ Διεθνής Διάσκεψη Ορθοδόξων Γυναικών, Χανιά, 1990[16]

■Λειβαδιά, 1994[17]

■Δαμασκός 1996[18]

■Κωνσταντινούπολη 1997

Όπως είναι φανερό, η Ορθόδοξη Εκκλησία επανειλημμένα εξέφρασε σε πανορθόδοξο επίπεδο την κατάφασή της στη στήριξη των γυναικών ως μέρους του πιστού λαού του Θεού[19]. Στη συνάφεια αυτή κατανοείται και η προτροπή της πρόσφατης Ε΄ Προσυνοδικής Πανορθόδοξης Διάσκεψης για ανάπτυξη της διαχριστιανικής, ακόμη και της διαθρησκευτικής, συνεργασίας «για την προστασία της αξίας του ανθρωπίνου προσώπου»[20]. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραγνωριστεί το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η ενασχόληση με το ζήτημα έχει μάλλον ατονίσει, πρωτίστως λόγω της οικονομικής κρίσης και, συνεπώς, της έλλειψης πόρων για τη σύγκληση συνεδρίων, ενδεχομένως δε και της λεγόμενης «οικουμενικής κόπωσης» που έχει καθυστερήσει ή και υποβαθμίσει τις δραστηριότητες σε οικουμενικό επίπεδο. Μια άλλη εξήγηση είναι ότι πολλά από τα ζητήματα που απασχολούν τις γυναίκες, όπως τα ζητήματα τεκνοποίησης κ.τ.λ. εντάσσονται σε άλλες θεματικές ενότητες, όπως εκείνη της βιοηθικής· η ανεργία και τα συναφή κοινωνικά ζητήματα, οι ανισότητες και η ανάγκη για την προώθηση της ειρήνης και της δικαιοσύνης θεωρούνται συνολικά, όπως προκύπτει και από το κείμενο «Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας έν τω συγχρόνω κόσμω».

Εντούτοις, το ενδιαφέρον της Ορθόδοξης Εκκλησίας θα πρέπει να παραμείνει ζωντανό, να τείνει ευήκοον οὖς στις αγωνίες και τα προβλήματα των γυναικών

και να αναζητήσει απαντήσεις. Η Ορθόδοξη Εκκλησία μπορεί να διαχειριστεί με τον καλύτερο τρόπο το δίπολο «ισότητα – διαφορά» με βάση τη χριστιανική ανθρωπολογία και την αρχή της διάκρισης.

[Συνεχίζεται]

[11] Kallistos Ware, *Man, Woman, and Priesthood*, σ. 68-90, SPCK London, 1978 και Elisabeth Behr-Sigel and Metropolitan Kallistos Ware of Diokleia, *The Ordination of Women in the Orthodox Church*, W.C.C. 2000.

[12] Βλ. σχετικά Οικουμενικόν Πατριαρχείον, *Η θέσις της γυναικός εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και τα περί χειροτονίας των γυναικών*, Διορθόδοξον Θεολογικόν Συμπόσιον, Ρόδος, 30 Οκτ. – 7 Νοεμβρ. 1988 (επιμ. Αρχιμ. Γεννάδιος Λυμούρης), Κατερίνη 1994.

[13] Ο χαρακτηρισμός αυτός απαντά σε γραπτά του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χριστόδουλου.

[14] Θέμα «Η θέση της γυναίκας στην Εκκλησία και η χειροτονία γυναικών ως οικουμενικό πρόβλημα».

[15] Βλ. σχετικά Β. Σταθοκώστα, *Ορθόδοξη Θεολογία και Οικουμένη*, ό.π., σ. 263-299, όπου και σχετική βιβλιογραφία.

[16] Θέμα «Εκκλησία και Πολιτισμός».

[17] Θέμα «Η Ορθόδοξη Γυναίκα στην Ενωμένη Ευρώπη».

[18] Θέμα «Διακρίνειν τα σημεία των καιρών».

[19] Παρενθετικά, αξιομνημόνευτη είναι η πρωτοβουλία σε τοπικό επίπεδο του «Διαμητροπολιτικού Δικτύου Γυναικών». Βλ. σχετικά αρχιμ. Πλ. Κρικρής, *Διαμητροπολιτικό Δίκτυο Γυναικών: Δικτύωση και συνεργασία Ιερών Μητροπόλεων* στην <http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/woman/>.

[20] Βλ. το κείμενο της Ε΄ Προσυνοδικής Πανορθόδοξης Διάσκεψης, Σαμπεζύ/Γενεύη, 10-17 Οκτ. 2015 με τίτλο *Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν τω συγχρόνω κόσμω: Η συμβολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις επικράτησιν της ειρήνης, της δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της αδελφoσύνης και της αγάπης μεταξύ των λαών, και άρσιν των φυλετικών και λοιπών διακρίσεων*, § Α4 και 5.